

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXIII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

III РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 14

София, сбота, 2 декември

1933 г.

16. заседание

Четвъртък, 30 ноември 1933 година

(Открито от председателя А. Малинов в 16 ч. 35 м.)

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е:

	Стр.		Стр.
Отпуски, разрешени на народни представители	277	1933/1934 финансова година на сума 337.854.000 л. (Трето четене).	279
Предложения: 1) за одобрение I-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 25 октомври 1933 г., протокол № 85. (Съобщение)	277	2) за извънбюджетен (свръхсметен) кредит от 200 мил. лева, за изплащане на останалите неизплатени разходи по бюджета за 1932/1933 финансова година. (Трето четене).	280
2) за одобрение II-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 25 октомври 1933 г., протокол № 85. (Съобщение)	277	3) за одобрение спогодбите, сключени с комитетите на носителите на облигации от българските държавни заеми 6% 1892, 5% 1896, 5% 1902, 5% 1904, 4 1/2% 1907 и 4 1/2% 1909 г., от 10 и 16 октомври 1933 г., и писмото от 30 октомври с. г. на лондонския комитет по българските държавни заеми 7% 1926 г. и 7 1/2% 1928 г. (Приет на едно четене като предложение)	280
Речь, произнесена от Негово Величество Царя при поднасянето му отговора на тронното слово. (Прочитане).	280	4) за изменение на закона за временното спиране на публичните продажби по изпълнителните дла. (Първо и второ четене).	283
Питане от народния представител С. Мошанов къмъ министра на земледелието и държавните имоти относно спиране от Българската земеделска банка изплащането на сумите по редовно сключените договори за заеми за кооперативен строеж на училища. (Развиване и отговор).	278	Клетва. Подвеждане под клетва народния представител Йосиф Марулев.	277
Законопроекти: 1) за извънбюджетен (свръхсметен) кредит по бюджета на държавата за		Дневен ред за следващото заседание.	284

Председателъ: (Звъни) Понеже присъствуватъ нужното число народни представители, откривамъ заседанието.

Ще положи клетва народниятъ представител г. Йосифъ Марулевъ. (Свещеникъ Хараламби Караламбовъ подвежда подъ клетва народния представител Йосифъ Марулевъ)

(Отъ заседанието отсъствуватъ следните г. г. народни представители: Алексиевъ Никола, Ангеловъ Иванъ, Апостоловъ Драгомиръ, Бечевъ Милко, Бешковъ д-ръ Иванъ, Бояджиевъ Стефанъ, Василевъ Асенъ, Върбеновъ Димитъръ, Гаговъ Петъръ, Ганчевъ Миню, Георгиевъ Трифонъ, Дековъ Петко, Джанкардашлийски Димитъръ, Доброволски Стефанъ, Думановъ д-ръ Никола, Ецовъ Борисъ, Йотовъ Никола, Казанаклиевъ Георги, Каназирски Георги, Катърджиевъ Яни, Кемилевъ Никола, Кораковъ Крумъ, Костадиновъ Костадинъ, Кулевъ д-ръ Тодоръ, Кушевъ д-ръ Петъръ, Лоловъ Сава, Марковъ Цоло, Мирски Христо, Мошановъ Стойчо, Нейковъ Димитъръ, Патева Симеонъ х. Петковъ х. Георги, Петковъ Стефанъ, Петровъ Дойчинъ, Родевъ Христо, Сакъзовъ Янко, Свиначовъ Добри, Статевъ Христо, Стойковъ Апостолъ, Тодоровъ Димитъръ, Черноокъ Георги, Чирпанлиевъ д-ръ Никола, Шонговъ Георги, Якимовъ Тодоръ и Янакиевъ Василь)

Съобщавамъ на Народното събрание, че бюрото е решило отпускъ на следните народни представители:

По 1 день:

На г. Василь Янакиевъ;
На г. Димитъръ Нейковъ;
На г. Петъръ Гаговъ;
На г. Димитъръ Влаховъ;
На г. д-ръ Никола Думановъ;
На г. Добри Свиначовъ;

По 2 дена:

На г. Едрю Шидерски;
На г. Никола Тошевъ;
На г. д-ръ Никола Чирпанлиевъ;
На г. Христо Мирски;
На г. х. Георги х. Петковъ;
На г. Крумъ Кораковъ;

По 3 дни:

На г. Никола Алексиевъ;
На г. Иванъ Ангеловъ.
На г. Стефанъ Бояджиевъ — 4 дни и
На г. Тодоръ Бончевъ — 5 дни.

Съобщавамъ на Събранието, че сж постъпили следните предложения:

За одобрение I-то постановление на Министерския съветъ, взето в заседанието му отъ 25 октомври 1933 г., протоколъ № 85. (Вж. прил. Т. I, № 12)

За одобрение II-то постановление на Министерския съветъ, взето в заседанието му отъ 25 октомври 1933 г.,

протокол № 85 (Вж. прил. Т. I, № 13)

Тия предложения ще се раздават на г. г. народните представители и ще се поставят на дневен ред.

Д. Икономовъ (нез. раб): Г. председателю! Депозирахъ едно питане по повод забраняването на събранията за защита на подсъдимите българи въ Лайпцигъ. На това мое питане не се отговори. Понеже съ забавянето на отговора питането става безпредметно, моля, обърнете внимание на съответния министър да даде своя отговор.

Председателътъ: Преди да пристъпимъ къмъ дневния редъ, г. министърътъ на земледелието ще отговори за питането на народния представител г. Стойчо Мошановъ за кооперативния строежъ на училищни здания.

Има думата народниятъ представител г. Стойчо Мошановъ да развие питането си.

С. Мошановъ (д. ср): Г. г. народни представители! Преди няколко дни отправихъ питане до г. министъра на земледелието, понеже подъ негово ведомство, ръководство и контрол се намира Земледѣлската банка.

Известно ви е, че голѣмиятъ фондъ за кооперативенъ строежъ на училищни здания се намира подъ управлението на Българската земледѣлска банка. Отъ началото на строителния сезонъ до днесъ сж разрешени повече отъ 60 милиона лева кредити за кооперативенъ строежъ на училищни здания. Строежите сж почнати и по-големата частъ отъ тяхъ сж свършени. За да могатъ тия строежи да бъдатъ започнати, било е абсолютно необходимо Земледѣлската банка да даде своето съгласие, за да сключатъ респективните общини договори за заеми отъ фонда. Земледѣлската банка е дала своето съгласие, договори за заеми сж сключени и въз основа на тия договори сж станали търгове. Днесъ постройките сж налице, но когато общините се отнасятъ до Земледѣлската банка да получатъ сумите по заемите, за да осребрятъ платежните заповѣди, казва имъ се, че това нѣщо не може да стане. Тоя фактъ засѣга десетки предприятия, засѣга най-вече стотици работници, занаятчии в тия строителни предприятия, които сж разчитали, че въ края на работния сезонъ ще получатъ своите рѣдници, за да прекратятъ зимата. Тѣ сега се намиратъ предъ факта, че Земледѣлската банка отказва да изпълни своите договорни задължения, безъ които общините нѣмаме да бъдатъ обвързани да извършатъ тия постройки и днесъ да не могатъ да заплатятъ на работниците. Тоя положение изпоява работното население въ единъ край като този, който имамъ честъ да представявамъ въ тази Камара, предъ единъ много тежки дни на предстоящата зима.

И затова азъ отправихъ питане къмъ г. министъра на земледелието, съ което го питамъ кои сж мотивите да прибегне Земледѣлската банка къмъ едно такъва решение, което нѣма да бъде безъ значение за нейния кредитъ и престижъ предъ това население, което има най-голема вѣра отъ всички кредитни институти въ страната; и второ, какви мѣрки той мисли да препоръча на Земледѣлската банка, за да могатъ действително тия работници да дочакатъ съ спокойствие зимата?

Председателътъ: Има думата г. министърътъ на земледелието и държавните имоти.

Министъръ К. Муравиевъ: Азъ побързахъ да отговоря на питането на г. Стойчо Мошановъ, защото засѣга единъ важенъ кредитенъ институтъ и още затова, че съ такива питання вмѣсто да се подпомогне заздравяването на най-големото наше кредитно учреждение — Земледѣлската банка, като се поставя единъ въпросъ въ коинво освѣтление, може да му се нанесе голѣма пакостъ. Г. Стойчо Мошановъ не е да не знае, че Българската земледѣлска банка въ случая е само единъ посредникъ, че договори не сж сществуватъ между нея и училищни настоятелства или между нея и предприемачите, които строятъ училища. Фондътъ за кооперативния строежъ на училища се събира и раздава отъ Земледѣлската банка по указание на специална комисия при Министерството на народното просвѣщение. Често пъти Земледѣлската банка не е била въ положение да изиграе правилно ролята си на посредникъ само заради това, защото тази комисия е превинавала често пъти сумите, които се намиратъ въ наличностъ въ Българската земледѣлска банка. Нѣма да посочвамъ отделни примѣри на села, на които сж отпуснати по 8, по 9, по 10 милиона лева, когато тѣ не могатъ да покриятъ даже и лихвите на заема, който сж сключили.

Управлението на фонда е вървѣло извънредно прабавно. Българската земледѣлска банка никой път не е

отказала да даде суми срещу редовно отпуснати заеми, т. е. срещу пари, които се намиратъ въ наличностъ, въ банката. И азъ не бихъ искалъ да се помисли отъ питането на г. Стойчо Мошановъ, че Земледѣлската банка едва ли не е затворила своите гишета и не изпълнява своите задължения.

Положението на фонда общо е: общински вноски — 85 милиона лева; вноски отъ постоянни комисии — 14 милиона лева; дѣловъ капиталъ — 25 милиона лева; общъ училищенъ фондъ, срочни влогове — 263 милиона лева, безсрочни влогове — 36 милиона лева; резервенъ фондъ — 50 милиона лева. Всичко 473 милиона лева. Срещу това общините дължатъ: авансови заеми — 44 милиона лева; анюитетни заеми — 377 милиона лева; делегирани на клоновете кредити за заеми — 12 милиона лева; делегирани на клоновете кредити за изплащане на влогове — 35 милиона лева; разлика въ лихви между сумата на заемите и тази на влоговете на 31 декемврий 1933 г. — 5 милиона лева. Всичко 473 милиона лева. Отъ тукъ се вижда, че каквото е постѣпило въ Земледѣлската банка, по указание на специалната комисия при Министерството на народното просвѣщение, е било отпуснато навреме на когото трѣбва.

Сега, ако фондътъ не разполага съ повече пари и общините предприематъ строежи въ размѣри, които не съответствуватъ на наличността на фонда, Земледѣлската банка не е виновна и, естествено, тя трѣбва да спре всякаво плащане. Въпреки това, за да улеснимъ строежите и главно предприемачите — които, увѣрявамъ ви, въ много по-проста форма и много по-правилно схващатъ въпроса, отколкото нѣкои тукъ — ние сме предварително разрешили въпроса за лихвите до 1 декемврий т. г., които възлизатъ на 5 милиона лева и които сж раздадени. Останалата наличностъ отъ 2 милиона и нѣколко хиляди лева ще бъде своевременно пакъ раздана. Виждаме, че Земледѣлската банка съ нищо не е нарушила закона за кооперативния строежъ на основни народни училища.

Сега имаме следното положение. Нѣкои села сж недоволни, защото, неразбирайки добре закона, смятатъ, че като внасятъ своята частъ, всяка влогъ въ банката, непременно банката трѣбва да имъ даде пари за строежъ. Обаче вие знаете, че това е кооперативенъ строежъ, че парите, които сж вложени отъ единъ общини, често пъти се раздаватъ на други и се оперираща въ размѣръ на наличността, както казахъ по-горе. Земледѣлската банка е изпълнявала досега въ точъ всички свои задължения. И ако има нѣщо, което би накърнило нейния престижъ, първо, то е, ако освѣтляваме обществото по единъ такъвъ начинъ, по който това прави г. Стойчо Мошановъ. Ако той, който знае много добре закона за кооперативния строежъ на училищни сгради, хвърля такава свѣтлина върху този въпросъ, какво остава за неосведомените хора? Второ, престижътъ на Земледѣлската банка би се накърнилъ, ако тя, вслушвайки се въ исканията на разни ходатаи и предприемачи, за да задоволи техните искания, вмѣсто да оперира въ размѣръ на сумите, които има тя по фонда, би посегнала върху наличностъ, която е отъ другъ произходъ и за други цели — нѣщо, което тя не прави и нѣма да прави.

Това сж освѣтленията, които мога и които трѣбваше да дамъ на г. Стойчо Мошановъ. (Ржкоплѣскания отъ земледѣлците)

Председателътъ: Има думата народниятъ представител г. Стойчо Мошановъ, за да отговори дали е доволенъ отъ отговора на г. министъра.

С. Мошановъ (д. ср): Г. г. народни представители! Именно за да не изпадна въ положението, да стана причина, съ нѣкоя непредпазлива дума, за послѣствия за кредита у насъ, които никой отъ насъ не би желалъ, азъ въ моето изложение не дадохъ подробности за причините, които ме накараха да отправя това питане. И много съжалявамъ, че не мога да бъда въ съгласие съ г. министъра на земледелието и държавните имоти по начина, по който законътъ урежда стопанисването на фонда за кооперативенъ строежъ на училищни сгради.

Преди всичко, упрѣкътъ, който правя на Земледѣлската банка, е не че тя въ този моментъ не плаща отъ своята наличностъ. Упрѣкътъ, който правя на Земледѣлската банка, е че съ нейно съгласие сж разрешени всичките тѣзи строежи.

Министъръ К. Муравиевъ: Нищо подобно.

С. Мошановъ (д. сг): Разрешаването на заеми отъ фонда за кооперативенъ строежъ на училищни сгради става отъ комисия въ присъствието и съ съгласието на представителя на Българската земеделска банка.

Министъръ К. Муравиевъ: Представителътъ на Българската земеделска банка, знаейки, че размърътъ на строежитъ надвиши въ голъма степенъ наличността на фонда, отъ 5 месеци насамъ не е подписалъ нито единъ протоколъ за заемъ. Това за Ваше знание.

А. Капитановъ (з): Разбра ли, Стойчо?

С. Мошановъ (д. сг): Толкозъ по-зле, г. министре! Вие искате да стоварите една отговорност на управлението върху други, да я прехвърлите отъ единъ гръбъ върху другъ. Това мене не ме интересува. Мене ме интересува фактътъ, че по силата на действието на държавата и на управлението, известни хора сж ангажирали всичкитъ си сръдства, за да могатъ да изкаратъ училищнитъ сгради, за да ги поставите днесъ въ положение на фалитъ и да поставите тѣхнитъ работници въ положение на мизерия и гладъ.

Това е смисълътъ на моето питане.

Понеже, както Вие самъ признавате, представителятъ на Земеделската банка е присъствувалъ на всички заседания, но не билъ подписалъ протоколитъ, той трѣбваше да бие тревога и да каже, че днесъ органи на държавата заангажиратъ сръдства, безъ тя да разполага въ дадения моментъ съ такива.

П. Попивановъ (з): Вие сте забравили, кога сж изчерпани фондоветъ.

С. Мошановъ (д. сг): Оставете тѣзи работи, кога сж изчерпани фондоветъ! Азъ съмъ говорилъ отъ трибуната по този въпросъ, какво сме оставили ние специално отъ този фондъ, когато напустнахме властта.

Н. Стамболиевъ (з): Какво заварихте Вие следъ 9 юний? Кажете!

С. Мошановъ (д. сг): Не бива съ диверсии да се отнема отъ вниманието на Земеделската банка, при манипулирането съ тѣзи сръдства да бъде единъ строгъ предупредителъ спрямо тѣзи, които разполагатъ съ сръдствата на държавата и отъ нейно име поематъ известни задължения предъ хора, които сж положили цѣлото си съществуване въ казанитъ строежи. Азъ бѣхъ въ Земеделската банка и чуохъ оплакванията на тѣзи строители, които казватъ: „Г-да! Въ какво положение ни поставяте?“. А тѣ отиватъ въ Земеделската банка, защото оттамъ иматъ да взематъ, защото общинитъ съ нея сж сключили договори за заеми отъ този фондъ, г. министре!

А. Капитановъ (з): Наистина ли твърдите, че иматъ да взематъ отъ Земеделската банка?

С. Мошановъ (д. сг): А бе отъ фонда, който Земеделската банка управлява.

А. Капитановъ (з): Отъ общинитъ, които сж сключили сдѣлките. Какъ можете да твърдите това нѣщо!

С. Мошановъ (д. сг): Чакайте! Изслушайте ме, за да видите, че нѣма разногласие.

Министъръ К. Муравиевъ: Азъ Ви моля, когато говорите по този въпросъ, недейте бърка Земеделската банка съ политиката. Ако е за политика, ще говоримъ за политика, но банката настрана! Вие може би искате да намекирате, защо Земеделската банка не продължава старата практика: когато фондътъ е изчерпанъ, да дава на зелено. Тая практика е преустановена. Въ това ще ни упрекнете ли?

С. Мошановъ (д. сг): Изслушайте ме! Азъ Ви упреквамъ съ цѣлото мое питане, което е печатано и Вие сте го чели. Това, въ което азъ упреквамъ Земеделската банка, то е, че тя счита, че изпълнява своя дългъ, когато нейниятъ представителъ не подписвалъ протоколитъ.

Министъръ К. Муравиевъ: Да.

С. Мошановъ (д. сг): Тѣкмо обратното. Той е трѣбвало да обърне много по-сериозно вниманието и на Васъ и на Вашия колега, защото Земеделската банка по закона управлява този фондъ, и да каже: г-да, вие поемете ан-

гажменти по единъ фондъ, който Земеделската банка управлява, обаче фондътъ е безъ сръдства! Това Земеделската банка не е направила.

Министъръ К. Муравиевъ: Протоколъ неподписанъ отъ управителя на Земеделската банка е нищоженъ. Това трѣбва да знаятъ предприемачитъ.

С. Мошановъ (д. сг): Добре. Като е нищоженъ, какъ тогава сж станали толкова строежи?

А. Капитановъ (з): На рискъ на предприемача.

С. Мошановъ (д. сг): Не е вѣрно това. Не може да има никакъвъ рискъ.

Министъръ К. Муравиевъ: Азъ ще ви посоча строежъ, започнатъ при 40.000 л., а трѣбватъ 1.000.000 л. Чия е вѣлата?

С. Мошановъ (д. сг): Вѣлата е на тѣзи, които управляватъ тѣзи фондове, . . .

Министъръ К. Муравиевъ: На общината.

С. Мошановъ (д. сг): . . . и които даватъ разрешение за тѣзи строежи. Защото не може да се обяви търгъ, безъ да сж налице всички условия за събранитъ суми, които сж: наличността на общината, която има своя каса, плюсъ разрешения и заемъ отъ фонда за кооперативенъ строежъ на училищни сгради.

С. Таковъ (з): Не е вѣрно това.

С. Мошановъ (д. сг): Защо приказвате, че не е вѣрно, когато това е най-елементарното нѣщо? Азъ съжалявамъ, че г. министърътъ не е уведоменъ. И не само не мога да бъда доволенъ отъ отговора му, но съжалявамъ, че г. министърътъ не е намѣрилъ въ себе си сили, да могатъ по какъвто и да е начинъ да се намѣрятъ сръдства, за да се облекчи положението на едно население, . . .

С. Таковъ (з): А, то е другъ въпросъ.

С. Мошановъ (д. сг): . . . което е въ страдание, понеже държавата не си изпълнява задълженията, които е поела.

А. Капитановъ (з): Общината.

Министъръ К. Муравиевъ: Азъ съжалявамъ само за едно: че когато предприемачи идватъ при мене, по-лесно ме разбиратъ, отколкото нѣкой адвокатъ или народенъ представителъ.

С. Мошановъ (д. сг): Вие съ този езикъ не можете да говорите, защото азъ тукъ се явявамъ като народенъ представителъ, отъ името на едно население, на стотици хора, които въ този моментъ нѣматъ пари да си платятъ даже пътния билетъ, да се прибератъ въ своитъ родни краища.

А. Капитановъ (з): Това е демагогия.

С. Мошановъ (д. сг): Азъ тукъ публично нѣма да повдигамъ този въпросъ. Какви сж тѣзи диверсии?

А. Капитановъ (з): Това е демагогия.

С. Мошановъ (д. сг): Вие най-малко можете да приказвате по този начинъ. Не Ви е срамъ!

Председателътъ: Пристъпваме къмъ първата точка отъ дневния редъ — трето четене на законопроекта за извънбюджетенъ (свръхсметенъ) кредитъ по бюджета на държавата за 1933/1934 финансова година на сума 337.854.000 л. Моля докладчика г. д-ръ Иванъ Бешковъ да го прочете.

Докладчикъ д-ръ И. Бешковъ (з): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ поправката на печатната грѣшка.

Председателътъ: Моля ония г. г. народни представители, които приематъ на трето четене законопроекта за

извънбюджетен (свръхсметен) кредит по бюджета на държавата за 1933/1934 финансова година на сума 337.854.000 л., тъй както се прочете от г. докладчика, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 3)

Минаваме към втора точка от дневния ред — трето четене законопроекта за извънбюджетен (свръхсметен) кредит от 200.000.000 л., за изплащане на останалите неизплатени разходи по бюджета за 1932/1933 финансова година.

Моля същия докладчик да го прочете.

Докладчик д-ръ И. Бешков (з): (Прочита законопроекта изцяло, заедно с поправките и прибавките, приети на второ четене)

Г. г. народни представители! Г. министърът на финансите предлага да се прибави към чл. 3 от настоящия законопроект, на края, следната забележка: (Чете)

„Забележка. За задължения, част от които са били платени до влизането в сила на настоящия закон срещу временни разписки в брой и неплатеният остатък е по-малък от 60% от цялото задължение, тоя остатък се изплаща изцяло в съкровищни свидетелства“.

Тая забележка се прибавя, защото има учреждения и дирекции, които са получили в аванс известни суми, и тези суми следва да бъдат включени, да се имат пред вид, и ако остатъкът е по-малък от 60% от цялото задължение, то да се изплаща в съкровищни свидетелства.

Тая забележка предлага г. министърът на финансите.

Председателът: Моля, ония г. г. народни представители, които приемат, шото към чл. 3 да се прибави забележка в смисъл, както сега се доложи от г. докладчика, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля, ония г. г. народни представители, които приемат на трето четене законопроекта за извънбюджетен (свръхсметен) кредит от 200.000.000 л., за изплащане на останалите неизплатени разходи по бюджета за 1932/1933 финансова година, заедно с току-що вотираната забележка към чл. 3, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 4)

Преди да минем към точка 3 от дневния ред, следвайки парламентарната практика, аз ще прочета словото, което държа вчера Негово Величество Царят пред делегацията, която му поднесе отговора на тронното слово от Събранието. (Чете)

„Г. председателю! Г. г. народни представители!

„Благодаря ви сърдечно за думите, които ми отправите от страна на народното представителство и които изслушах с интерес.“

„Ние продължаваме да преживяваме тежки, съдбоносни времена, и аз считам, че в днешната размяна на мисли с народните избраници налага ни се да разгледаме ясно и откровенно всички ония големи проблеми, които понастоящем гнетят народната душа и чието навременно и правилно разрешение изисква рационални реформи, ефикасни мероприятия и активна творческа дейност.“

„Съ съжаление трябва да констатираме, че, въпреки положените усилия и постигнатите резултати, стопанската и финансова криза не стихва и продължава да разстройва поминъка и да спъва правилния напредък на страната, вдъхвайки сериозна загриженост у всички ни. Обаче, с упование в здравия залог в българина, който го запази в миналото, нека не губим въра в бъдещето. Нека всеки изпълни дълга си към народа, съзнаващ отговорността си пред отечеството, за да оправдае възлаганите надежди и принесе своята дан на родината.“

„Предъ свещения образ на изстрадала и обединила България и в името на върховните интереси на народа, които всички обичаме и комуто всеки от нас служи, най-важната ни задача днес е, шото в сплотеност и единомислие, с разум, търпимост и приемственост по големите въпроси, да направим всичко възможно и дадем всички необходими жертви, за да запазим, както казах и миналата година на това място, жизнените материални и духовни сили на нацията, както и дееспособността и престижа на държавата.“

„Кризата е световна и нейното премахване не зависи само от нас. Трудностите са големи, затова пък ние трябва, в кръга на нашите възможности, да работим телкоз по-ревностно за тяхното преодоляване. Усилията ни трябва да продължат, за да можем да подкрепим стопански слабият слоеве, да помогнем на селото, дето количеството на земеделските продукти, при катастро-

фално падналият имъ цени, не е вече мърло за благосъстоянието на селянина; да възнаградим по-добре труда, да посхрим производството и облекчим безработицата; да насърчим държавния служител, гарантирайки му стабилитет и справедливост, в замъна на една честна, добросъвестна и отдадена само на отечеството служба. Нека обнадеем за все по-големо мирно и ползотворно творчество разума, мишцата и волята на всички наши стопански и културни ратници, за да изживем по-безболезнено днешните трудни времена, очаквайки по-добри дни.“

„Г. председателю! Г. г. народни представители!

„Споделям напълно радостта на народното представителство за следваната от нас политика на мир и ред, за добрите ни отношения с всички държави, както и за доверието и симпатиите, които България печели въ чуждия свят.“

„Държа да изкажа още веднъж най-искрената ми признателност на държавните глави и правителствата на сранит, които посетихме, за радушия прием, оказан на царската и мен, през последното ни пребиваване въ чужбина. Впрочем, повтарям го пак, тоя прием бй израз на заслужено уважение към българския народ. Нелавнашните ми свижания с владетелите на Югославия и Ромъния са действително израз на сърдечно приятелство, което не може да не ни радва искрено. А посещенията, които ни направиха видните държавници на Турция, Ромъния и Унгария, допринасят за зазакчането на приятелските връзки и уреждането на стопанските отношения между респективните ни народи.“

„Убеден, че родолюбието и народното добруване ще бъдат и занаяпред ръководно начало въ дейността на народното представителство, аз ви приветствувам, още веднъж с добре дошли и ви пожелавам от сърдце успех въ законодателната ви работа.“

„Да живее българският народ!“ (Ръкоплъскания от всички страни)

Минаваме към третата точка от дневния ред — одобряване предложението за одобряване спогодбите, сключени с комитетите на носителите на облигации от българските държавни земи 6% 1892, 5% 1893, 5% 1894, 4 1/2% 1907 и 4 1/2% 1909 г., от 10 и 16 октомври 1933 г., и писмото от 30 октомври с. г. на лондонския комитет по българските държавни земи 7% 1926 и 7 1/2% 1928 г.

Моля замѣстникъ-секретаря г. д-ръ Иванъ Бешковъ да го прочете.

Замѣстникъ-секретарь д-ръ И. Бешковъ (з): (Прочита предложението изцяло, заедно с мотивите, двата протокола и писмото — вж. прил. Т. I, № 10)

Г. г. народни представители! Въ текста на протокола от 16 октомври 1933 г., вмѣсто „31 мартъ 1934 г.“, да се чете: „14 априлъ 1934 г.“

По-долу, въ чл. 1 на същия протоколъ, вмѣсто „1 априлъ 1934 г.“, да се чете: „14 априлъ 1934 г.“

Въ писмото на комитета за заемите, сключени подъ покровителството на Обществото на народите — Лондонъ, вмѣсто „периода априлъ 1933 — априлъ 1934“, да се чете: „априлъ 1932 — априлъ 1934“. Въ същото писмо, въ 6, звездичката е надъ думата „августъ“, вмѣсто — „запазени“. Долу, следъ „секретаръ“ се скобки се поставя п, а думата „подписали“ се зачерква.

Това са печатни грѣшки.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Трѣбва да се поправи и френскиятъ текстъ на протокола — тамъ погрѣшно е писано 1935, вмѣсто 1934 г.

Министъръ С. Стефановъ: Поправките са нанесени и въ френския текстъ, г. Данаиловъ.

Председателът: Моля ония г. г. народни представители, които приематъ предложението за одобряване спогодбите, сключени с комитетите на носителите на облигации от българските държавни земи 6% 1892, 5% 1893, 5% 1902, 5% 1904, 4 1/2% 1907 и 4 1/2% 1909 г., от 10 и 16 октомври 1933 г. и писмото от 30 октомври с. г. на лондонския комитет по българските държавни земи 7% 1926 и 7 1/2% 1928 г., с поправките, доложени от докладчика, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 5)

Пристапваме къмъ четвъртата точка отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за измѣнение на закона за временното спиране на публичните продажби по изпълнителните дѣла.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретарь А. Кантарджиев (д): (Прочита законопроект изцѣло, заедно съ мотивитѣ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 9)

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Стойчо Мошановъ.

С. Мошановъ (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Ние не можемъ да оставимъ да се гласува тоя тъй кратъкъ законопроектъ, безъ да подчертаемъ поети вече отъ управлението голѣми отговорности къмъ стопанството въ страната съ забавяне разрешението на въпроса за задълженията. Още на 1 мартъ т. г. азъ съмъ отправилъ питане къмъ г. министра на земледѣлието и държавнитѣ имоти съ следното съдържание:...

С. Таковъ (з): Пакъ съ него се заяде сега!

С. Мошановъ (д. сг): ... (Чете) „Г. министре! На 31 декемврий 1932 г. изтече мораторниятъ срокъ за изпълнителнитѣ действия срещу длъжници-земледѣлци. Последствията отъ сега действащия законъ за облекчение на сѣшитѣ длъжници очевидно не сѣ тия, които се очакваха отъ заинтересованитѣ, и се отразиха вредно за кредита на селото и изобщо за народното стопанство. Затова въ съзнанието на всички е, че въпросътъ за облекчение на длъжници-земледѣлци остава откритъ. Това спомага на безскрупулни демагози да даватъ на изпадналия въ нѣмотия български селянинъ най-разнообразни реценти за да се помогне на тежкото му положение. Крайно време е този въпросъ да се изнесе отъ неотговорнитѣ уста на политическитѣ агитатори, и правителството публично да изрази категоричното си становище, за което отправямъ и моето питане и моля да ми се отговори:

„1. Възнамѣрява ли правителството да внесе новъ законъ за облекчение на длъжници-земледѣлци и кога?
„2. Счита ли, че въпросътъ за земледѣлскитѣ задължения може да се отидѣли изобщо отъ въпроса за задълженията въ страната?

„3. Може ли г. министърътъ да съобщи общитѣ положения, върху които правителството мисли да основе евентуалния законопроектъ?“

На това питане отговоръ не получихъ. Обаче това не значи, че цѣлиятъ този въпросъ оттогава досега не е билъ въ съзнанието на цѣль народъ. Даже сега съществуватъ по-силни мотиви за разрешението на тоя въпросъ отъ тия, които сѣ ме накарали навремето да направя това питане.

Г. г. народни представители! Въ навечерието на закриване втората сесия на това Народно събрание, поради неразрешаването дотогава на въпроса за задълженията, гласувахме законъ за временно спиране публичнитѣ продажби по изпълнителнитѣ дѣла, като дадохме като краенъ срокъ за разрешението на тоя тъй боленъ въпросъ за задълженията началото на настоящата трета редовна сесия — 1 декемврий. Днесъ, обаче, ние виждаме, че ни се предлага продължение на тоя срокъ. Това ще внесе не проясняване въ съзнанието на българския стопански деятелъ, а тъкмо обратното — ще бѣде причина да се продължи тоя смутъ, който повече отъ година време заледява всѣкава стопанска проява въ нашата страна. Вследствие неразрешението на въпроса за задълженията и даденото обещание отъ правителството за предстоящо разрешаване на този въпросъ, никакво движение на парѣ и на кредитъ отъ година насамъ фактически нѣма. За всѣкого сѣ ясни последствията отъ това крайно ненормално положение.

Азъ трѣбва да отбележа нѣколко отъ тия последствия. Първо, никой не погасява дългъ, съ което да даде възможностъ на кредитнитѣ учреждения да раздвижатъ своитѣ парични сръдства, вследствие на което липсва всѣкава възможностъ за кредитнитѣ учреждения да раздвижатъ стопанския животъ. И като следствие отъ това задържане на парѣта идва нейното поскупяване, отъ което има две последствия, които много тежатъ днесъ въ нашия стопански животъ. Първото последствие е, че, поради поскупяване на парѣта падатъ много низко ценитѣ на земледѣлскитѣ произведения на вътрешния пазаръ. Бидейки сръдъточени паричнитѣ сръдства въ много малко рѣже, тия, които ги иматъ, спекулиратъ, и поради липса на конкуренция на паричния пазаръ, поради липса на разполагаеми капитали, които да се намѣсятъ въ вътрешната търговия най-вече съ зърнени храни, ценитѣ на земледѣлскитѣ произведения падатъ, независимо отъ външнитѣ обективни условия. Това се почувствува при закупуването на зърненитѣ храни тая есенъ. Второто последствие ще бѣде падането ценитѣ и на тютюнитѣ.

Г. г. народни представители! Днесъ се намираме въ началото на кампанията на закупуване тютюнитѣ. Споредъ сведенията на мѣрдажни лица, всѣка година за закупуване тютюневата реколта е необходимъ единъ капиталъ отъ близо 800 милиона лева. Кой, г. г. народни представители, ще хвърли днесъ на пазарището тая сума, за да могатъ тютюнитѣ при конкуренция на заинтересованитѣ фирми да получатъ по-добра цена? При днешното неуредено положение на кредита банцитѣ нѣма да сторятъ това. Българскитѣ търговски фирми сѣ поставени въ абсолютна невъзможностъ да действуватъ на пазарището. При камбиалната политика на Българската народна банка внасянето на чужди капитали и обръщането имъ въ левове за даване аванси сѣщо е невъзможно. Вследствие на това ще се яви липса на пари за закупуване и на тоя последенъ артикулъ отъ изгодишната кампания, и, най-важно, нѣма да има конкуренция при закупуването му.

Тая липса на кредитъ и на довѣрие за влагане пари въ банки, за да могатъ да бѣдатъ пустнати въ търговията, става причина и за едно изкуствено повишение на ценитѣ на произведенията, които идватъ отвънъ. Защото този, който въ момента има свободни пари, той изпозува това привилегировано положение и спекулира съ тая рѣдка възможностъ да се намѣрятъ свободни пари на пазара и при липсата на по-голѣма експлоатация произволно повишава ценитѣ на внасянитѣ отъ вънъ стоки.

Това сѣ последствия, които косвено тежатъ върху цената на продуктитѣ само отъ неразрешаване на въпроса за задълженията, ето вече повече отъ една година, и най-вече върху цената на продуктитѣ на селския трудъ, като още повече увеличаватъ разстоянието между цената на произведенията на селския трудъ и цената на това, което селянинътъ купува. Но, г. г. народни представители, безспорно, много по-страшни сѣ последствията по отношение на кредита въ страната. Ние днесъ всички въ едно можемъ да бѣдемъ съгласни, именно въ констатацията, че, ако въпросътъ за задълженията бѣше разрешенъ още когато се видѣха първитѣ недостатѣци на гласуванитѣ два закона за облекчение на длъжници, въ миналата сесия, щѣха да бѣдатъ нуждни много по-малко решителни мѣроприятия отъ тия, които днесъ управлението се въздържа може би да вземе. Това забавяне има като последствие и създаването на много по-голѣми мѣжнотии за радикалното, коренното и окончателното разрешение на този въпросъ.

При внасянето на тоя законопроектъ за продължаване на срока съ единъ месецъ, което безспорно се явява като една необходимостъ последица отъ това, че нѣмаме на 1 декемврий гласуванъ законъ за облекчение положението на длъжници, ние не можеме да не подчертаемъ тия отговорности на правителството и да не направимъ апелъ за по-скорошното, въ течение на нѣколко дни, поставяне на тоя въпросъ на дневенъ редъ въ Камарата.

Г. г. народни представители! Много по-правилно е да търсимъ въ това Народно събрание болшинство за реформата, отколкото да търсимъ болшинство за управлението. И ще бѣде голѣма грѣшка, която много ще се експлоатира отъ противницитѣ на парламентарния режимъ, ако ние по този голѣмъ въпросъ ще гледаме най-напредъ да стабилизираме управлението, отколкото да стабилизираме народното стопанство.

И азъ отъ името на нашата парламентарна група заявявамъ: неотричайки необходимостта, предъ видъ на това, че нѣма гласуванъ законъ за задълженията на 1 декемврий, да стане това продължение, въ знакъ на протестъ, че тоя въпросъ безъ никаква обективна нужда се отложи досега, нѣма да гласуваме този законопроектъ. (Ръжкоплѣскания отъ сговориститѣ)

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Никола Пѣдаревъ.

Н. Пѣдаревъ (д. сг. Ц): Г. г. народни представители! Да повтарямъ съображенията, които изложи г. Мошановъ, смѣтамъ, че е излишно. Но азъ съмъ длъженъ да подчертая голѣмата отговорностъ вече не на Парламента, но на правителството за това, че съ оповестенитѣ законодателни мѣроприятия въ тронното слово и на втория месецъ отъ заседанията на Народното събрание не може да го занимае.

Защо бѣше тази подкана къмъ Народното събрание, подчертана въ тронното слово, за бързина и за резултатна дейностъ, ако ние всѣки часъ трѣбва да подчертаваме, че сме предъ едно правителство, негодно да даде работа на Народното събрание и да се справи съ голѣмитѣ въпроси, които то самото въ тронното слово подчертава, че искатъ бързо разрешаване?

Г. г. народни представители! Първиятъ законопроектъ, поставенъ въ тронното слово, е законопроектътъ за за-

дълженията и заздравяването на кредита. Беше обявено от министър-председателя още в миналата сесия на Народното събрание, че ще бъде внесен този законопроект. Но поради това, че трябваше да се изслушат мненията на експерти, правителството, за учудване на Народното събрание, заяви, че не е готово и не може да излезе пред него съзаконителството, което животът изисква да бъде прокарано. И оттогава досега правителството занимава обществото чрез печата с своите мърорприятия, но не е в състояние още да се яви пред Парламента с своите решения за тези мърорприятия.

Г. г. народни представители! Не са ли в правото си тогава гражданството и всички вън от Парламента да смятат, че ние нѣмаме управление, че ние нѣмаме кабинет, тъй както се разбира по смисъла на едно парламентарно управление? Ако Министерският съвет не е в състояние съ месеци да вземе решение по едни въпроси, признати от него за неотложими, решението по които въпроси се счита за наложително да бъде взето бързо; ако Министерският съвет не е в състояние да се справи съ тези въпроси, вие смятате ли, че въ обществото не се насажда убеждението, че правителството не е годно да управлява държавата въ тия тежки за страната времена? И защо тогава ще стоварваме отговорността върху Парламента? Защо Негово Величество ще подканя въ своята реч, тъй както се прочете, всички от нас да изпълни своя дълг? Въ отговора на тронното слово народното представителство подчертава своята готовност да разгледа внимателно, всеотранно и обективно законопроектът, който ще представи правителството, за засилване на доверието между гражданството като един от най-големите фактори за заздравяване на кредита. Как ние ще изпълним дълга си, когато правителството, което е длъжно да внесе законопроекта, не изпълнява своя дълг? И ако ние не можем да заставим правителството да изпълни своя дълг, ако и друг вън от Камарата не може да го застави да изпълни своя дълг, разбирате ли, г. г. народни представители, какъв е ютив политическият живот въ нашата страна?

Азъ бѣхъ длъженъ да подчертая това нѣщо, за да отхвърля от народното представителство всѣкава отговорност за този хаосъ, който се внесе, не само въ нашия стопански живот, но и въ нашия политически живот.

Министър-председател Н. Мушановъ: Браво, бѣ Пѣдаревъ! Намѣри поне едно мѣсто, където да си силенъ!

Т. Тонковъ (з): Той е изразител на народното движение!

И. Лѣкарски (д. ст. Ц): Много основателна е критиката му! Трябваше и държавният глава да ни каже да изпълним нашия дълг! По-скромненъ бѣдетъ!

Д-ръ Х. Георгиевъ (нац. л. о): (Къмъ министър-председателя) Трябва да съжалявате, а не да се смѣте.

Министър-председател Н. Мушановъ: Какво трябва да прави?

Д-ръ Х. Георгиевъ (нац. л. о): Трябва да съжалявате, а не да се смѣте.

Министър-председател Н. Мушановъ: Азъ да съжалявамъ! Ти ли ще ми давашъ урокъ? Защо не мълчишъ? Никога не съмъ те чулъ да продумашъ друга приказка.

Д-ръ Х. Георгиевъ (нац. л. о): Кой ти каза?

Министър-председател Н. Мушановъ: Съжалявамъ, че не Ви чувамъ какво мъркате. Вземете думата и се обявете откровенно. Какво е това мър-мър-мър!

Д-ръ Х. Георгиевъ (нац. л. о): Това не е маниеръ на единъ министър-председател да отговаря по такъвъ начинъ.

Министър-председател Н. Мушановъ: Този министър-председател го познаватъ хората повече отъ Васъ.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Познаватъ Никола Мушановъ, но не министър-председателя.

Министър-председател Н. Мушановъ: Съ Васъ ли сега да влизамъ въ пререкания?

Б. Смиловъ (нац. л. о): Можете ли така да се отнасяте къмъ единъ народенъ представител?

Министър-председател Н. Мушановъ: Какъ да не мога? Какво съмъ му казалъ на народния представител? Казвамъ му, че не е прилично да мърка.

Н. Пѣдаревъ (д. ст. Ц): Самиятъ този тонъ не Ви прилича.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Това може да е прилично на единъ Колно Мушановъ, но не и на единъ министър-председател!

Министър-председател Н. Мушановъ: Не можешъ да раздѣляшъ Колно Мушановъ отъ министър-председателя. Тамъ е работата.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Може, раздѣлямъ ги. Съжалявамъ, че не можете да разберете.

Министър-председател Н. Мушановъ: Какъ ще ги дѣлишъ?

Н. Пѣдаревъ (д. ст. Ц): Г. г. народни представители! Азъ трябва да подчертая и друго едно положение. Ако този законопроектъ за задълженията бѣде гласуванъ при тая обстановка, при тая атмосфера, каквато днесъ се създава въ обществото, бѣдетъ увѣрени, най-свършенъ да бѣде, той не може да произведе онзи ефектъ въ стопанския животъ, на който ние ще разчитаме.

Министър-председател Н. Мушановъ: Ще има хора да го направятъ свършенъ.

Н. Пѣдаревъ (д. ст. Ц): Имайте търпение, т. министър-председателю, да ме изслушате.

Министър-председател Н. Мушановъ: Законопроектътъ за задълженията ще дойде скоро въ Народното събрание. Недейте си хаби думитъ още отсега. Казахъ ви и по-рано, че следъ тронната речъ, първиятъ законъ, съ който ще се занимае Народното събрание, това ще бѣде законопроектътъ за задълженията.

Н. Пѣдаревъ (д. ст. Ц): Т. г. народни представители! Ако гласуванитъ по-рано закони за облекчение на длъжницитъ не произведоха ефектъ такъвъ, какъто се очакваше отъ народното представителство и отъ правителството, една отъ главнитъ причини е, че още тогава не пусна въ обществото мисълта, че законитъ не сѣ такива, каквито желатъ известни министри, че при първа възможностъ да законодателствуватъ по тази материя, тѣ ще се явятъ съ едни по-други законоположения. И ето защо още съ издаването на тия закони се роди и надеждата, че ще бѣдатъ отменени и замѣнени съ други. И тия закони не можахъ да произведатъ онзи ефектъ, който се очакваше. Напротивъ, докараха онова разстройство на кредита, което вие сте принудени сега да признаете въ тронната речъ, и да се мнѣите съ нови мѣрки да можете да възстановите кредита.

Г. г. народни представители! Казалъ съмъ го и другъ път: стопанскитъ закони, необмислени добре и неизлѣзли отъ Народното събрание съ всички авторитетъ на окончателно установени закони, могатъ да направятъ пакости, които по-после да не могатъ да се поправятъ. Въ това положение изпадна правителството по вина на свои членове въ кабинета. Е добре, като продължава въ този път да се управлява държавата, нека не бѣде чудно, че и стопански и финансово ние забатачваме все повече и повече. Но отговорността не е на народното представителство, затова, че то не действува бързо и съ ефикасни мѣрорприятия; отговорността е на правителството, че въ моментитъ, когато трябва да действува, да се яви съ опредѣлени решения и съ воля да ги прокара, то не се явява.

И. Лѣкарски (д. ст. Ц): (Ржкоплѣска)

Председателъ: Има думата народниятъ представител г. Стойне Ризовъ.

С. Ризовъ (з. ст. В): Г. г. народни представители! Сложенъ е за разглеждане и гласуване законопроектъ за измѣнение на закона за спиране на публичнитъ продажби до 1 декемврий 1933 г. Още на времето, миналата сесия, когато се гласуваше законътъ, който сега се иска да бѣде измѣненъ, ние казахме, че срокътъ, който се опредѣли съ тоя законъ, е съвсемъ недостатъченъ. Правителството тогава, при закриването на Камарата, каза, че то ще свика народното представителство на извънредна

сесия през м. септември най-късно, за да се прокарат закона за задълженията и някои други мѣроприятия. Имайки предъ видъ това заявление на министър-председателя, тогава се прие срокътъ за спиране на публичните продажби да бѣде 1 декември т. г., при ясното съзнание у насъ, че той бѣше недостатъченъ. Ние не си правѣхме илюзия, тогава, че министър-председателятъ ще свика Народното събрание на извънредна сесия.

Министър-председател Н. Мушановъ: Азъ не съмъ казвалъ, че ще свикамъ на извънредна сесия Народното събрание.

С. Ризовъ (з. Ст. В): Такова обещание давахте, г. министре.

Министър-председател Н. Мушановъ: Не съмъ казвалъ подобно нѣщо.

С. Ризовъ (з. Ст. В): Дадохте такова обещание.

Министър-председател Н. Мушановъ: Азъ не съмъ казвалъ такова нѣщо, не съмъ давалъ такова обещание.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст. В): Имаше изявления тогава, че може да се свика Камарата на извънредна сесия презъ септември.

Министър-председател Н. Мушановъ: Такива изявления азъ не съмъ правилъ. Вие си ги пишете въ вашитѣ вестници.

С. Ризовъ (з. Ст. В): На извънредна сесия, обаче, Народното събрание не биде свикано. На 28 октомври се откри редовната сесия и, както и предполагаме, единъ месецъ се изгуби въ дебати по отговора на трѣното слово. Дойде 1 декември и стана нужда да се продължи действието на закона за спиране на публичните продажби, срокътъ на който бѣше до 1 декември т. г. Дойде настоящиятъ законопроектъ. Ние, нашата парламентарна група, и сега, обаче, твърдимъ, г. министър-председателю, че срокътъ, който давате съ тоя законопроектъ, 1 януарий, ще бѣде пакъ недостатъченъ, защото дотогава нѣма да мине законътъ за задълженията.

Министър-председател Н. Мушановъ: Вие винаги сте се дѣгали и сега ще се излъжете.

С. Ризовъ (з. Ст. В): Недейте се тревожи, г. министър-председателю. Азъ искахъ само да Ви обърна вниманието, че тъй ще излъже.

Министър-председател Н. Мушановъ: Ще се излъжете, г. Ризовъ.

С. Ризовъ (з. Ст. В): Нѣма да се излъжа, защото законопроектътъ за задълженията още не е разгледанъ отъ Министерския съветъ, а докато се приеме отъ Министерския съветъ, докато дойде въ Камарата и докато мине на първо, второ и трето четене, при тая сложна материя, която иде да уреди той, ще изтече м. декември, той нѣма да влѣзе въ сила, и тогава може би пакъ ще стане нужда да продължавате съ новъ законопроектъ срока на закона за спиране публичните продажби.

Отъ името на нашата парламентарна група азъ апелирамъ къмъ правителството срокътъ да бѣде не 1 януарий 1934 г., а 1 августъ 1934 г.

Министър-председател Н. Мушановъ: Е, тогава нѣма хичъ да има законъ.

С. Ризовъ (з. Ст. В): Нищо не прѣчи, г. министър-председателю, да се даде единъ по-дълъгъ, 6-месеченъ срокъ, а ако утре прокарате закона за задълженията, до 1 януарий, да кажете, че съ тоя законъ се отмѣняватъ всичките постановления на законитѣ, които му противоречатъ, и по този начинъ действието на закона за временното спиране на публичните продажби да падне. Защо продължавате сега срока само съ единъ месецъ? Продължете го съ 6 месеца.

Г. г. народни представители! Г. министърътъ на земледѣлието отговори на едно питане на г. Мушановъ. Фактъ е — не знаа дали г. министър-председателятъ знае това, но той не може да не го знае — че днесъ Земледѣлската банка не кредитира нито единъ стопанинъ, който се обръща къмъ нея за заемъ за удовлетворяване на най-големитѣ си нужди, макаръ и да нѣма 5 стотинки да дава на банката. Днесъ началницитѣ на кловетѣ на Българ-

ската земледѣлска банка връщатъ всички, които се обръщатъ къмъ тѣхъ за заемъ, защото още законопроектътъ за задълженията не е внесенъ и не се знае какъвъ ефектъ ще има отъ него. Това е фактъ. Ето защо законопроектътъ за задълженията трѣбва частъ по-скоро да стане законъ. Какъвто ще да бѣде той, но да стане законъ, да го видимъ, за да се тури точка на това положение, което е създадено днесъ, защото кредитътъ е загубенъ, г. министър-председателю, още отдавна. Ние трѣбва частъ по-скоро да туримъ точка на създаденото положение и да гласуваме тоя законъ за задълженията, обаче ние сме убедени, че този законопроектъ нѣма въ единъ месецъ отъ днесъ да стане законъ, и затова правимъ предложение да се продължи действието на закона за временното спиране на публичните продажби не до 1 януарий 1934 г., а до 1 августъ 1934 г.

Ако се гласува сега законопроектътъ на второ четене, по спешностъ, ние ще направимъ предложение отъ името на нашата група.

Председателятъ: Моля ония г. г. народни представители, които приематъ на първо четене законопроекта за изменение на закона за временното спиране на публичните продажби по изпълнителнитѣ дѣла, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Министър-председател Н. Мушановъ: Моля, по спешностъ, законопроектътъ да се гласува и на второ четене сега.

Председателятъ: Моля ония г. г. народни представители, които приематъ предложението на г. министър-председателя, да се гласува по спешностъ, законопроектътъ сега и на второ четене, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта на второ четене.

Секретаръ А. Кантарджиевъ (д): (Чете)

„ЗАКОНЪ“)

за изменение на закона за временното спиране на публичните продажби по изпълнителнитѣ дѣла.

Председателятъ: Който приема заглавието на законопроекта така, както се прочете, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретаръ А. Кантарджиевъ (д): (Чете)

„Членъ единственъ. — Въ ал. 1 на членъ единственъ думитѣ „до 1 декември 1933 година“ се замѣняватъ съ думитѣ „до 1 януарий 1934 година“.

Председателятъ: Г. г. народни представители! По членъ единственъ на законопроекта има направено предложение отъ народния представителъ г. Стойне Ризовъ въ следния смисълъ: (Чете) „Въ алинея първа на членъ единственъ думитѣ „до 1 декември 1933 г.“ се замѣнятъ съ думитѣ „до 1 августъ 1934 г.“

Преди всичко слага се на гласуване предложението на комисията, тъй както се докладва.

Има думата г. министър-председателятъ.

Министър-председател Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Защо внасянето на законопроекта за задълженията закъснѣ, азъ ще има да кажа мотивитѣ кждето трѣбва. Смѣгамъ, че имаме комисия, която ще разглежда този законопроектъ, който наскоро ще бѣде внесенъ въ Камарата, и затуй по тоя въпросъ азъ въ Народното събрание нѣма да кажа нито една дума. Господата, които може би съ право говорятъ, че закъснението на законопроекта за задълженията е повредило на кредита въ страната, не могатъ даже да разбертъ, че е нужно да стане това отлагане на публичните продажби съ още единъ месецъ, по силата на обстоятелството, че се чака новъ законъ за задълженията. Ако азъ смѣтахъ, че не е достатъченъ срокътъ отъ единъ месецъ догдето се гласува новиятъ законъ за задълженията, Министерскиятъ съветъ не би приелъ да се продължи съ единъ месецъ, до 1 януарий, срокътъ, предвиденъ въ закона за временното спиране на публичните продажби по изпълнителнитѣ дѣла, а би приелъ единъ по-дълъгъ срокъ.

С. Ризовъ (з. Ст. В): Пакъ ще го продължите.

Министър-председател Н. Мушановъ: И азъ слагамъ нарочно тоя срокъ, за да огранича нашата дейностъ и за

* За текста на законопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 9.

да докажа на народното представителство, че този законъ трѣбва да се гласува. Заради туй му опредѣлихъ този срокъ.

А. Николаевъ (з): Разбира се.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Той ще дойде и е сериозенъ. И азъ съмъ доволенъ сега да констатирамъ, че всички разбиратъ сериозността на закона за задълженията (Оживление всрѣдъ лѣвицата) и последиците, които може да има. (Къмъ лѣвицата) Азъ ще дойда да ви говоря, какви дебати станаха по първитъ два закона, защото вие хвърляте сега последиците върху насъ, когато навремето вашитъ мнения бѣха съвършено други. (Оживление всрѣдъ мнозинството) Но, г. г. народни представители, менъ туй не ме учудва. Тия въпроси, които особено засѣгатъ кесията, сж въпроси, които винаги се дебатира въ по-страстно, защото винаги сж служатъ като най-голямъ козъ на демагогията въ България.

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Вие ще носите отговорността...

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Че отговорността ще си я поемемъ ние, нѣма защо да ми казва това г. Пждаревъ. Тая работа азъ я знамъ откоде време. Вѣрно е, че отговорността носи правителството и ще я носи.

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Кѣде?

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Предъ всички васъ и предъ народа. Предъ кого другиго, ако не предъ народа и предъ васъ! Пъкъ и щомъ виждате, че този въпросъ носи толкова голяма отговорностъ, ще си кажете думата.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст. В): Колкото носи отговорностъ Сговорътъ!

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Наедно съ Сговора сте по тия въпроси, тъй че недейте се оттегля. Трѣбва да бждете куражливи на работитъ си и на поведението си. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з. Ст. В): Като дойде законопроектътъ, ще се види кой е наедно съ Сговора.

Д. Ачковъ (нез): Ами тия цвѣта (Сочи земледѣлците) израстнаха чрезъ вашето поливане, г. министъръ-председателю!

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Не зная дали чрезъ нашето поливане, но ми се струва, че други поливаха, за да могатъ да изникнатъ. (Смѣхъ всрѣдъ мнозинството)

г. народни представители! Заради туй смѣтамъ, че да се повдига въпросътъ за продължение на срока, когато се оплаквате, че сме закъснѣли съ внасянето на закона за задълженията, по мое разбиране, е едно недомислие. Ето защо азъ ще моля г. г. народнитъ представители да не приематъ предложението на народния представителъ **Г. Ризовъ**, а да гласуватъ членъ единственъ на законопроекта така, както се прочете.

Азъ ви заявявамъ, че законопроектътъ за задълженията е действително първата ни грижа. Както виждате, следъ като се свършиха дебатитъ по тронната речъ, той иде и ще го внесемъ идущата седмица. Това ви съобщавамъ, за да може да се удовлетворятъ надеждитъ на ония, които чакатъ да падне нура. (Смѣхъ и ржкоплѣскания отъ мнозинството) Азъ съмъ готовъ и чакамъ да си дамъ освѣтлението. (Оживление всрѣдъ лѣвицата)

Председателътъ: Които приематъ членъ единственъ тъй, както се прочете отъ г. секретаря, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме къмъ точка пета отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за отстъпване въ собственостъ на приюта за душевно-болни, при гара Карлуково, 50 декара земя, принадлежаща на бившата Плѣвенска окръжна постоянна комисия.

Понеже г. министърътъ на вътрешнитъ работи моли тоя въпросъ да се изостави, пристъпваме къмъ точка шеста отъ дневния редъ: първо четене предложението за измѣнение и допълнение нѣкои членове отъ правилника за вътрешния редъ на Народното събрание.

Има думата г. министъръ-председателътъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Ще моля заседанието да се вдигне за утре съ следния дневенъ редъ:

1. Трето четене законопроекта за измѣнение на закона за временното спиране на публичнитъ продажби по изпълнителни дѣла.

2. Предложение за одобрение I-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 25 октомврий 1933 г., протоколъ № 85.

3. Предложение за одобрение II-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 25 октомврий 1933 г., протоколъ № 85.

4. Второ четене законопроекта за облекчение на длъжничитъ по заемитъ, отпущнати имъ по закона за направа на икономически къщи и насърджение жилищния строежъ.

5. Първо четене предложението за измѣнение и допълнение нѣкои членове отъ правилника за вътрешния редъ на Народното събрание.

6. Второ четене законопроекта за личния съставъ на Министерството на финанситъ.

7. Докладъ на прошетарната комисия.

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Втори месецъ вече заседаваме!

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Г. Пждаревъ! Вие токущо гласувахте два закона, на които значение не разбирате. Азъ приемамъ да имаме по единъ часъ заседания и толкова сериозни закони да гласувате. Спогодбата съ портъоритъ гласувахте, безъ да вземе нѣкой думата.

Председателътъ: Които отъ г. г. народнитъ представители приематъ за утрешното заседание дневния редъ, предложень отъ г. министъръ-председателя, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 17 ч. 57 м.)

Председателъ: **АЛ. МАЛИНОВЪ**

Секретаръ: **А. КАНТАРДЖИЕВЪ**

Замѣстникъ-секретаръ: **Д-РЪ ИВ. БЕШКОВЪ**

Началникъ на Стенографското отдѣление: **Д. АНТОНОВЪ**